

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Tekijänoikeusasiasioiden neuvottelukunnan kokous 10.12.2024 klo 10 -

Asialista

10.00 Puheenjohtaja vsi Kristiina Kokko avaa kokouksen

10.05 Ajankohtaista

- EU:n datasäädöksen toimeenpanoon liittyvän HE:n valmisteluaikataulu
- Neuvottelukunnan jäsenten ja muut ajankohtaiset asiat

10.15 EU- ja KV-asiat

- EU:n tekoälytoimiston käytännesäännöt, Tekijänoikeusinfrastruktuurin kehittäminen EU-tasolla, WIPO:n IGC-komitean 48. ja 49 kokoukset

10.30 Tekijänoikeudellisen lainsäädännön kehitys Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Islannissa

11.10 Lainsäädännön kansallisten muutostarpeiden arviointi

- Taustamuistio: Oikeuksien hankinta: suora sopiminen, yhteishallinnointi
- Taustamuistio: Radio- ja tv-lähetyksen edelleen lähettäminen

12.00 Kokous päättyy

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

EU- ja KV-asiat

EU:n tekoälytoimiston käytäntesäännöt

- Prosessi tekijänoikeustyöryhmässä (WG.1) alkanut; valmista 5/25.
- Ensimmäinen luonnos käytäntesäännöistä saatiin kommentoitavaksi 14.11.2024. Yhteensä 3 käsittelykierrosta.
 - TEM ja OKM koordinoivat ministeriöiden kommentit.
 - Tavoitteena saada aikaan tasapaino.
 - Useat luonnoksessa käytetyt termit kaipaavat vielä selvennystä ja epäselviä sanamuotoja olisi vältettävä.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Lainsäädännön kansallisten muutostarpeiden arviointi

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Tekijänoikeudellisen lainsäädännön kehitys Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Islannissa – erityisesti 2000-luvulla,

Marcus Norrgård, Alicia Nylund, Anton Ylikallio

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Taustamuistio: Oikeuksien hankinta:
suora sopiminen, yhteishallinnointi

Yleistä

- Taustamuistion tarkoituksena on kartoittaa ja arvioida mahdollisia oikeuksien hankintaan liittyviä tekijänoikeuslainsäädännön kansallisia muutostarpeita.
- Luonnos tuodaan keskusteltavaksi neuvottelukuntaan varhaisessa vaiheessa erityisesti käytännön tarpeiden ja näkökulmien selvittämiseksi.

Rajaukset

- Opetus- ja tutkimuskäyttöä koskevat sopimuslissenssisäännökset (käsitellään erikseen)
- Arkisto-, kirjasto- ja museokäyttöä koskevat sopimuslissenssisäännökset (säädetty muutoksista 2023)
- Alkuperäisiä radio- ja televisiolähetyksiä ja niiden edelleen lähettämistä koskevat sopimuslissenssisäännökset (käsitellään erikseen)
- Lehtijulkaisuun sisältyvän teoksen käyttäminen sopimuslissenssin nojalla (säädetty 2023)
- Yleinen sopimuslissenssi (käsitellään erikseen)
- Oikeuksien luovutus sopimuksia koskevat säännökset (säädetty yleisemmistä säännöksistä 2023)

Lähtökohdat

- Suora sopiminen
- Yhteishallinnointi
- Sopimuslisenssi
- Suoran sopimisen ja sopimuslisenssin suhteesta
- Yleinen sopimuslisenssi
 - Esillä kokonaiskuvan saamiseksi

Vertailu Ruotsin, Tanskan ja Norjan sektorikohtaisiin sopimuslisenssisäännöksiin

- Valokopiointi
- Viranomaisten, yritysten ja yhteisöjen sisäinen käyttö
- Taideteoksen käyttäminen
- Arkistoidun ohjelman ja lehden uudelleen käyttäminen
- Televisio-ohjelmien verkkotallennuspalvelu

Mahdollinen muutostarve:

Sisäinen tiedotuskäyttö (13 a §:n 1 mom.)

- Säännös koskee käytännössä digitaalisten lehdistökatsauksien valmistamista painetussa muodossa olevista sanomalehdistä ja aikakauskirjoista.
- Säännös ei koske muita aineiston tyyppejä, eikä se kata alun perin digitaalisessa muodossa olevan aineiston käyttämistä.
- Säännöksen soveltamisala on varsin suppea verrattuna Ruotsin ja Norjan vastaaviin säännöksiin ja siihen, mistä yleisen sopimuslisenssin nojalla voidaan sopia.
- Ministeriön käsityksen mukaan kyseisenlaisia lehdistökatsauksia ei juurikaan enää valmisteta, eikä säännös nykymuodossa vastaa lisensioinnin ja viranomaisten, yritysten ja yhteisöjen sisäisen käytön tarpeita.

Mahdollinen muutostarve:

Arkistoidun lehden uudelleen käyttäminen (25 g §:n 2 mom.)

- Säännös koskee teoksia, jotka sisältyvät lehtikustantajan ennen 1.1.1999 julkaisemaan sanoma- tai aikakauslehteen.
- Lain esitöiden mukaan säännös kattaisi sellaiset teokset, joiden osalta voitaisiin katsoa, että niiden välittämisestä verkossa ei ole voitu ennen kyseistä ajankohtaa vielä säännöllisesti sopia.
- Ministeriön käsityksen mukaan sopimuskäytäntö on ollut vaihtelevaa vielä 2000-luvulla, eikä aikaraja täten täysin vastaa lisensioinnin ja lehtikustantajien käytön tarpeita.

Edellyttää tarkempaa selvittämistä:

Teosten käyttämistä tekoälyn kouluttamisessa koskeva sopimuslisenssisäännös

- Pienryhmäkeskusteluissa nousi esille ehdotus teksti- ja kuva-aineistojen käyttämistä esimerkiksi tekoälyn ja kielimallien kouluttamisessa koskevasta sektorikohtaisesta sopimuslisenssisäännöksestä.
- Tekoälyn kehittäminen edellyttää valtavia määriä aineistoja, eikä käyttölupien hankkiminen jokaiselta oikeudenhaltijalta erikseen ole yleensä käytännössä mahdollista.
- Vuonna 2023 lakiin lisättiin kappaleen valmistamista tekstin- ja tiedonlouhinnassa koskeva tekijänoikeuden rajoitus (13 b §, tekijänoikeusdirektiivin 3 ja 4 artikla). Oikeudenhaltija voi pidättää oikeuden siltä osin kuin kyse ei ole tieteellisessä tutkimuksessa tapahtuvasta louhinnasta.
- Muissa Pohjoismaissa ei ole asiaa koskevaa sektorikohtaista sopimuslisenssisäännöstä. Tanskan lain esitöiden mukaan yleinen sopimuslisenssi voi soveltua esimerkiksi teosten käyttämiseen tekoälyn kouluttamisessa ja tekstin- ja tiedonlouhinnassa.

Mahdolliset kirjalliset kommentit

- Viimeistään 22.1.2025 (copyright.okm@gov.fi)

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Taustamuistio: Radio- ja tv- lähetyksen edelleen lähettäminen

Yleistä

- Edelleen lähettämistä on toiminta, jossa muu kuin alkuperäinen lähettäjäyritys lähettää edelleen toisen toimijan lähetyksen samanaikaisesti ja ohjelmasisällöltään muuttamattomana (25 h §).
- Tekijänoikeuslaissa ei ole lähettäjäyrityksen eikä edelleen lähettämisen määritelmiä.
- Tekijänoikeuslain säännökset perustuvat laajaan sopimusvapauteen.
- Verkkolähetyksdirektiivissä vahvistettiin sääntelyn teknologianeutraali lähtökohta.

Tausta

- Verkkolähetysdirektiiviä vastaavasti tekijänoikeuslain 25 h § muutettiin (laki 263/2023) edelleen lähettämässä käytetyn teknologian suhteen neutraaliksi.
 - Eduskuntakäsittelyn yhteydessä esitettiin kysymys edelleen lähettämisen määritelmästä.
 - Useat tahot esittivät, että pykälään tulisi lisätä ”valvonnassa ja vastuulla”.
- Vahvistettuun lakiin tai hallituksen esitykseen tämä kriteeri ei sisältynyt.
- Eduskunnan lausuma: *Alkuperäisen ja edelleen lähettämisen määrittelytarpeet arvioidaan ja mahdollisesti havaittuihin epäkohtiin tulee puuttua EU-oikeuden ja kansallisen liikkumavaran mahdollistamissa puitteissa.*

Yhteys muihin asioihin

- Alkuperäinen lähettäminen (25 f §)
 - Alkuperäinen lähettäminen voi tapahtua alkuperäisen lähettäjän toimesta samanaikaisesti ja muuttamattomana usealla eri teknologialla niin, että kussakin erillisessä lähetyksessä on kyse alkuperäisestä lähettämisestä.
 - Tekijänoikeuslaissa ei ole lähettäjäyrittäjien eikä alkuperäisen lähetyksen määritelmiä.
- Jakeluvuorotien alaisten ohjelmien edelleen lähettäminen (25 i §)
- Radio- ja televisio-ohjelmien suora siirto (25 m §)

Analyysi 1/6

- *Aiheutuuko direktiivissä olevasta edelleen lähettämisen määritelmästä tekijänoikeuslain soveltamisen suhteen jokin sellainen epäselvyys, joka on mahdollista selventää tekijänoikeuslaissa EU-oikeuden jättämän kansallisen liikkumavaran mahdollistamissa puitteissa.*
- Lähtökohdat:
 - Edelleen lähettäminen ei ole mahdollista ilman alkuperäistä lähetystä, jonka voi lähettää edelleen.
 - Se, onko kysymys alkuperäisestä lähettamisestä vai alkuperäisen lähetyksen edelleen lähettamisestä, ei määräydy sen mukaan, millä teknologialla lähetys tapahtuu.

Analyysi 2/6

- TV-ohjelmistojen alkuperäinen lähettäminen perustuu lähettäjäyrityksen lähetysoikeuksien haltijoiden kanssa tekemiin sopimukseen.
- Osapuolilla on **vapaus sopimuksessa määritellä** myös lähettämisessä käytettävät teknologiat ja edelleen lähettäminen.
 - Tekijänoikeuslaki ei estä sitä, että lähetysoikeuksista tehty sopimus kattaisi kaikilla nykyisillä ja tulevilla tekniikoilla ja kaikilla jakeluteillä tapahtuvan alkuperäisen tai edelleen lähettämisen Suomen alueella.

Analyyysi 3/6

- Verkkolähetysdirektiivin 2 artiklan 2 kohdassa on direktiivin säännösten soveltamisalaa määrittelevä edelleen lähettämisen määritelmä.
- Suomessa on hyödynnetty verkkolähetysdirektiivin 7 artiklan mukaista kansallista liikkumavaraa, joka salli verkkolähetysdirektiivin ja satelliitti- ja kaapelilähetysdirektiivin mukaisen **edelleen lähettämistä koskevan sääntelyn soveltamisen** myös kotimaisten tv-ohjelmien alkuperäisen lähetyksen edelleen lähettämiseen.
- Komissio on vahvistanut, että 2 artiklan 2 kohdan a-alakohdassa mainittu määritelmän kohta ”toimesta, valvonnassa ja vastuulla” viittaa satelliitti- ja kaapelidirektiiviin koskien satelliittilähetyksiä.

Analyysi 4/6

- Edelleen lähettämiseen kuuluvat elementit ovat:
 - 1) samanaikaisuus,
 - 2) muuttumattomuus,
 - 3) toinen toimija (kuin alkuperäinen lähettäjä) ja
 - 4) tavalla, jolla edelleenlähetyksen toteuttava osapuoli saa ohjelman signaalin lähetystoimintaa harjoittavalta organisaatiolta edelleen lähettämistä varten, ei ole merkitystä.

Analyysi 5/6

- Käsitteen **ulkopuolelle** jää alkuperäisten lähetysten edelleen lähettäminen **vapaasti vastaanotettavaksi internetissä** (vastaanottajien joukkoa ei ole määrätty eikä ympäristöä hallinnoida).
- **On demand -palveluita**, joissa yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada ohjelmat saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja valitsemanaan aikana.
- **Tekninen tapa** taata alkuperäisen lähetyksen vastaanotettavuus sen peittoalueella tai parantaa sitä **ei ole** edelleen lähettämistä. **Rajoituttava** jo olemassa olevan lähetyksen ja kyseisen lähetystekniikan vastaanoton laadun säilyttämiseen tai parantamiseen, **eikä voida käyttää toisella lähetystekniikalla** tapahtuvaa lähettämistä varten.
 - Alkuperäinen lähettäjä lähettää ohjelmiston verkossa, jonka omistaa tai jota hallinnoi toinen toimija tarjoten teknisen tavan -> alkuperäistä lähettämistä

Analyysi 6/6

- ”*jonka valvonnassa ja vastuulla*” elementin lisääminen 25 h §:n 1 momenttiin johtaisi oikeudellisen fiktion syntymiseen: kaikki muiden osapuolten toteuttamat, ”alkuperäisen lähettäjäyrityksen valvonnassa ja vastuulla” tapahtuvat lähetykset kuin alkuperäinen lähetys olisivat osa samaa alkuperäistä lähetystä lähetysteknologiasta riippumatta.
- Elementin lisääminen muuttaisi voimassa olevaa oikeustilaa alkuperäisen lähettämisen osalta tavalla, jonka vaikutuksia ei voida ennakoida ja joka poikkeaisi muusta EU:sta.
 - Edelleen lähettämisen **määritelmällä** on Bernin sopimuksen ja direktiivin määrittämä sisältö, jota tulee selvyuden vuoksi noudattaa myös kansallisessa lainsäädännössä.

Kansallinen liikkumavara ja kehittämisvaihtoehtoja 1/2

- Mikäli ”*toimesta tai jonka valvonnassa ja vastuulla*” haluttaisiin lisätä 25 h §:ään, tulisi mainita näiden elementtien koskevan **yksinomaan** toimintaa, jolla yleisön vastaanotettaviksi tarkoitettuja ohjelmasignaaleja saatetaan yleisradio-organisaation valvonnassa ja vastuulla satelliittiin johtavaan ja maata kohti palaavaan katkeamattomaan välitysketjuun.
 - Ministeriön arvion mukaan lisäys ja sen rajaaminen satelliittilähetykseen tekisi määritelmästä entistä monimutkaisemman ja rikkoisi teknologianeutraaliuden periaatteen.
 - Ei ministeriön arvion mukaan tyydyttäisi niitä tahoja, jotka ovat esittäneet kyseisen elementin lisäämistä.

Kansallinen liikkumavara ja kehittämisvaihtoehtoja 2/2

- 25 h §:ään on mahdollista lisätä se, että edelleen lähettäjän on oltava muu toimija kuin alkuperäisen lähetyksen lähettäjä.
 - Ministeriön tietojen mukaan elementin puuttuminen ei ole aiheuttanut epäselvyyttä.
- 25 h §:ää on mahdollista tarkentaa internetissä tapahtuvan edelleen lähettämisen osalta.
 - Ministeriön tietojen mukaan elementin puuttuminen ei ole aiheuttanut epäselvyyttä.

Johtopäätös ja toimenpiteet 1/2

- ”Valvonnassa ja vastuulla” koskee satelliittilähetyksiä, eikä elementtiä voida laajentaa koskemaan muita nykyisiä ja tulevia tekniikoita.
- Verkkolähetyksdirektiivi ei sisällä edelleen lähettämisen *määritelmään* liittyvää liikkumavaraa näiltä osin.
- Epäselvyys liittyy **ensi sijassa taloudellisiin vaikutuksiin ja siihen, miten lähettäjäyritys saa oikeuden lähettää tekijänoikeudellisesti suojattuja sisältöjä** – (lainsäädäntö vai sopimus). Ei ole edelleen lähettämisen *määritelmään* liittyvä asia.

Johtopäätös ja toimenpiteet 2/2

- 25 h § mahdollistaa sen, että alkuperäisestä ja edelleen lähettämistä voidaan sopia tavalla, joka kattaa kaikki teknologiat.
- Edelleen lähettämiseen liittyvät kysymykset ovat **nykyisen tekijänoikeuslain valossa ensi sijassa sopimusoikeudellisia.**
- Pykälätasoisesti ei ole mahdollista tyhjentävästi ratkaista sitä, milloin yksittäisessä tilanteessa on kyseessä ”teknisen tavan” tarjoaminen.

Mahdolliset kirjalliset kommentit viimeistään 22.1.2025
(copyright.okm@gov.fi).